

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ
AGRONOMICKÁ FAKULTA
ÚSTAV APLIKOVANÉ A KRAJINNÉ EKOLOGIE

**Venkovský cestovní ruch: podstata, formy, potenciály a
bariéry**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Doc. RNDr. Antonín Vaishar, CSc.

Vypracovala:

Gumennaya Ksenia

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: **Venkovský cestovní ruch: podstata, formy, potenciály a bariéry** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne: 10.1 2015

.....
podpis

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce panu Doc. RNDr. Antonínu Vaisharovi, CSc., za odborné vedení, důležité rady a připomínky při psaní práce. Dále bych chtěla poděkovat celé své rodině za podporu při psaní této mé bakalářské práce.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce popisuje venkovský cestovní ruch, jeho specifické formy, potenciály a bariéry. Mezi zmíněné specifické formy patří například agroturistika či ekoturistika. Potenciály obce pro rozvoj venkovského cestovního ruchu jsou například poloha oblasti či historie oblasti. Častou bariérou proti rozvoji venkovského cestovního ruchu je například špatná dopravní obslužnost či malé či špatné ubytovací a stravovací kapacity. Pro praktickou část práce byla zvolena metoda případové studie, a to studie oblasti kolem obce Doksy – oblasti Dokeska.

Klíčová slova: Cestovní ruch, agroturistika, ekoturistika, greenways, vesnická turistika.

ABSTRACT

This bachelor thesis describes the rural tourism, its specific form, potentials and barriers. Between changed specific forms belong, for example, agritourism and ecotourism. Potential municipalities for development of rural tourism are the position of the region and the region's history. Poor transport services or small and poor accommodation and dining facilities are the biggest barriers of development of rural tourism. For the practical part of bachelor thesis it was chosen the method of case studies, and study of the area around the village Doksy - Dokeska area.

Klíčová slova: Tourism, agrotourism, ecotourism, greenways, tourism in village

OBSAH

1	ÚVOD	6
2	CÍLE PRÁCE	7
3	LITERÁRNÍ PŘEHLED	8
3.1	CESTOVNÍ RUCH.....	8
3.2	VENKOVSKÝ CESTOVNÍ RUCH.....	10
3.3	SPECIFICKÉ FORMY VENKOVSKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU.....	12
3.4	SLUŽBY VE VENKOVSKÉM CESTOVNÍM RUCHU.....	13
3.5	ORGANIZACE V OBLASTI VENKOVSKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU.....	14
4	PRAKTICKÁ ČÁST	15
4.1	POTENCIÁLY A BARIÉRY VENKOVSKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU.....	15
4.2	MOŽNÁ ŘEŠENÍ BARIÉR VENKOVSKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU.....	17
4.3	PŘÍPADOVÁ STUDIE DOKSY A OKOLÍ – DOKESKO.....	18
4.3.1	<i>Charakteristika zájmového území</i>	18
4.3.2	<i>Stručná Historie oblasti Dokeska</i>	18
4.3.3	<i>Atraktivní místa v obci Doksy</i>	19
4.3.4	<i>Okolí Doks a turistické cíle</i>	21
4.3.5	<i>Přírodní bohatství Dokeska</i>	24
4.3.6	<i>Ubytovací a stravovací zařízení</i>	25
4.3.7	<i>Oblast Dokeska a osobnost Karla Hynka Máchy</i>	26
4.3.8	<i>Analýza cestovního ruchu v oblasti Dokeska</i>	27
5	DISKUSE	29
6	ZÁVĚR	30
7	POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	31

1 ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je venkovský cestovní ruch. Toto téma jsem si zvolila, protože venkov je rovněž místem s mnoha atraktivitami, přírodními i kulturními. Sama pocházím z velkého města, proto mne život na venkově a venkovský turismus vždy zajímal. Sama rada odpočívám v přírodě, rada navštěvuji přírodní kulturní památky a aby obce nebo krajina byla lákavá pro potenciální návštěvníky je třeba o ní pečovat.

V mé bakalářské práci je popsán venkovský cestovní ruch a jeho specifické formy, jimiž jsou například agroturistika, ekoturistika či vesnická turistika a další. Popisují také cestovní ruch obecně i s jeho formami a druhy. Vypočítávám organizace, které se věnují venkovskému cestovnímu ruchu, a to od mezinárodní organizace ECEAT přes naše ministerstvo pro místní rozvoj až k dílčím organizacím venkovského cestovního ruchu. V praktické části této práce hovořím o potenciálech a bariérách venkovského cestovního ruchu. Mezi hlavními potenciály obce či oblasti pro rozvoj cestovního ruchu podle mého názoru patří poloha, historie dané oblasti, tradice a zvyky dané oblasti a možnosti pro uskutečňování konkrétních specifických forem cestovního ruchu, případně určitý společenský potenciál obce.

Bariérou bývá například špatná dopravní obslužnost, kvalita prostředí v okolí stanic, nepochopitelné otevírací doby služeb, bariérou je zde jakákoliv forma kriminality. Dále jsem rozebrala možné řešení bariér ve venkovském cestovním ruchu. Jedním z řešení je zlepšení dopravní obslužnosti, dalším řešením je třeba zkvalitnění služeb a odpovídající otevírací doba například u obchodů i o víkendech, velmi důležité je důsledné potírání kriminality v obci, lepší propagace památek, přírodních rezervací, CHKO, NP a zajímavostí v obci a také jen kvalitní a rychlé služby za přiměřené ceny jsou klíčem ke spokojenosti návštěvníků obce.

V další části si na případové studii popisují, jak probíhá venkovský cestovní ruch v jednom konkrétním případě – Doksy a okolí Dokesko. Popisují taky historie obce, atraktivní místa (hrad Bezděz, hrad Houska, hrad Kokořín, Machovo Jezero), přírodní bohatství Dokeského Máchova kraje.

Po zkoumání obce analyzují její výhody a nevýhody, problémy a přednosti, potenciály a bariéry. V závěru praktické části pak vyslovují názor, zda popisovaná oblast využívá svých potenciálů k rozvoji venkovského cestovního ruchu. Případová studie byla zpracována pomocí studia informačních materiálů a několika návštěv regionu.

Přínos pro praxi vidím v teoretickém seznámení čtenářů této práce s venkovským cestovním ruchem, jeho formami, potenciály a bariérami.

2 CÍLE PRÁCE

Cílem teoretické části této práce je popis cestovního ruchu všeobecně, venkovského cestovního ruchu a jeho forem, služeb a organizace v oblasti venkovského cestovního ruchu. Cílem mé praktické části je popsat a vysvětlit rozvahu potenciálů a bariér venkovského cestovního ruchu a pomocí případové studie zjistit na příkladu jedné oblasti Dokesko míru využití potenciálu oblasti, případně míru překonání bariér, které působí proti rozvoji venkovského cestovního ruchu.

3 LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1 Cestovní ruch

Pojem cestovní ruch lze definovat různým způsobem, zpravidla tuto definici ovlivňuje hledisko vědy, jejíž pomocí cestovní ruch zkoumáme. Oriška (2007) definuje cestovní ruch jako soubor činností, které slouží k uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem mimo místo trvalého bydliště, ve volném čase a s úmyslem získání zážitků, také za odpočinkem, poznáním, společenským rozvojem, sportovním vyžitím a účelem pracovních cest. Definice cestovního ruchu hovoří zpravidla o rozlišném prostorovém vymezení daného účastníka cestovního ruchu proti jeho obvyklému místu pobytu. Oriška (2007) k tomu dodává fakt, že do cestovního ruchu mohou být zahrnuty i služební cesty, není-li do tohoto pojmu zahrnuta výdělečná činnost (tímto se myslí výdělečná činnost v místě služební cesty). Definice pojmu cestovní ruch je důležitá, a možná zásadní, pro řízení cestovního ruchu, ale také pro jeho vyhodnocování.

Při studiu cestovního ruchu je třeba mít na vědomí několik aspektů a faktorů, které ovlivňují cestovní ruch i jeho účastníky. Popíšme si je. Cestovní ruch je velmi závislý na přírodních a socioekonomických podmínkách prostředí, kde probíhá. Také ho samozřejmě ovlivňují dané atraktivity, za kterými směřují účastníci cestovního ruchu. Tyto atraktivity cestovní ruch ovlivňují tím, že je zpravidla nelze přemísťovat a také fakt, že účastníci cestovního ruchu se přemísťují za těmito atraktivitami. V místě těchto atraktivit lze využít jejich potenciál a nabízet různé služby, je ovšem potřeba mít na vědomí, že potřeby účastníků cestovního ruchu jsou velice subjektivní. Neposledním aspektem ovlivňujícím cestovní ruch je zpravidla sezónnost návštěvnosti daného prostředí s atraktivitou (Pásková a Zelenka, 2012).

Různé negativní aspekty či faktory můžeme zmírnit či eliminovat tím, že budeme rozvíjet buď přímo cestovní ruch v určité lokalitě, nebo budeme rozvíjet danou lokalitu. Pro zdravý a udržitelný rozvoj je ovšem zapotřebí určitých předpokladů. Odborníci cestovního ruchu je dělí na lokalizační, selektivní a realizační.

Lokalizační předpoklady souvisí s danou lokalitou a jsou dané a tedy neměnné. Patří sem předpoklady přírodní a kulturně-historické. Přírodní předpoklady tvoří různé přírodní charakteristiky dané oblasti, a to od geomorfologických přes klimatické po hydrologické. Zdá se to být intuitivní - těžko můžeme zamýšlet zimní sportovní cestovní ruch v oblasti, kde je méně srážek a v zimních měsících se tam tedy nedostává sněhu. Kulturně-historické předpoklady jsou dané činností člověka. Je to historie a kultura dané oblasti. Tedy zamýšlíme-li kulturně-poznávací cestovní ruch, pak naše oblast musí mít tyto předpoklady, a to v tom významu, že musíme mít nějakou kulturní atraktivitu, kterou nabídneme účastníkovi našeho cestovního ruchu k poznávání. To může být od architektonické památky až po místní zvyky a obyčeje.

Selektivní předpoklady znamenají, zda je daná lokalita schopna účastníky cestovního ruchu přijímat, i vysílat. Sem patří předpoklady objektivní a subjektivní. Mezi objektivní předpoklady patří například politická situace či demografické předpoklady. Pokud tedy například zamýšlíme zprostředkovat účastníkům cestovního ruchu zvyky a obyčeje nějaké oblasti, pak je třeba demografického předpokladu určité hustoty osídlení dané oblasti, abychom měli k dispozici určitou minimální vrstvu starousedlíků v oblasti k demonstraci či komentáři popisovaných zvyků. Subjektivní předpoklady jsou psychologické motivy účastníka cestovního ruchu, ty jsou ovlivněny například módou či reklamou (Drobná a Morávková, 2004).

Realizační předpoklady hovoří o schopnosti dané oblasti uskutečnit zamýšlený druh cestovního ruchu. Zde jsou to předpoklady dopravní a materiálně-technické. Dopravní předpoklady zahrnují zejména dopravní obslužnost oblasti. Materiálně-technické předpoklady znamenají připravenost oblasti na příchod účastníků cestovního ruchu, a to od ubytovací připravenosti přes stravovací až k zábavní připravenosti (Pásková a Zelenka, 2012).

Odborníci rozdělují cestovní ruch do forem a druhů (Ryglová a kol., 2011). Formy cestovního ruchu jsou určeny motivací účastníků cestovního ruchu. K základním formám patří rekreační cestovní ruch, kulturně-poznávací cestovní ruch, sportovně-turistický cestovní ruch a léčebně-lázeňský cestovní ruch.

Rekreační forma představuje odpočinkovou variantu cestovního ruchu.

Kulturně-poznávací forma je o poznávání tradic, historie a zvyků dané oblasti.

Sportovně-turistická forma je o aktivní využití času, tj. vyvíjení sportovních aktivit nebo návštěvě sportovních akcí.

Léčebně-lázeňská forma je o léčbě, rehabilitaci a wellness aktivitách majících za cíl uzdravit či posílit účastníka cestovního ruchu.

Tyto výše zmíněné formy jsou formami základními, jsou tu dále i formy specifické. Jsou to například cestovní ruch seniorů, mládeže, rodinný cestovní ruch, městský cestovní ruch, venkovský cestovní ruch, kongresový, náboženský či gastronomický cestovní ruch a další (Orieška, 2007). Všechny typy forem na sebe ovšem navazují či se doplňují.

Například cestovní ruch seniorů se zpravidla doplňuje s lázeňsko-léčebnou formou cestovního ruchu. Rodinný cestovní ruch se zase třeba doplňuje s kulturně-poznávací formou. Ale například městský a venkovský cestovní ruch na sebe pouze navazují.

Jiná typologie členění cestovního ruchu jsou druhy cestovního ruchu. Ryglová a kol., (2011), člení cestovní ruch na následující druhy, a to:

- domácí a zahraniční cestovní ruch - tento typ členění tkví ve faktu, zda účastník překročí či nepřekročí hranici vlastní země.

- příjezdový a výjezdový cestovní ruch - první druh představuje příjezdy a pobyty cizinců u nás, druhý znamená výjezd našich občanů a jejich pobyty za hranicemi vlasti.
- volný a vázaný cestovní ruch - zde je rozdíl v tom, zda si účastník náklady hradí sám či nikoliv. V případě vázaného cestovního ruchu hradí pouze část, a to za splnění určitých podmínek (náklady hradí pojišťovna či zaměstnavatel).
- organizovaný a neorganizovaný cestovní ruch - rozdílem je, zda je účast organizována nějakým zprostředkovatelem či nikoliv (Výjimkou je chataření a chalupaření, to je zvláštním druhem mimo toto členění, protože zde účastník nepotřebuje cokoliv organizovat a ani k tomu nevyužívá zprostředkovatele).
- skupinový a individuální cestovní ruch - zde cestuje buď skupina, nebo sám účastník (případně se svou rodinou).
- krátkodobý a dlouhodobý cestovní ruch – krátkodobý cestovní ruch je omezen délkou do 3 dnů.
- každodenní, víkendový, týdenní či dlouhodobější – toto členění je o časovém rytmu daného cestovního ruchu.
- sezónní a celoroční – toto členění je o rozložení návštěvy účastníků během kalendářního roku.

3.2 Venkovský cestovní ruch

Pojem venkovský cestovní ruch nelze jednoduše definovat jako cestovní ruch na venkově. Jak jsme si výše řekli, venkovský cestovní ruch je jedna ze specifických forem cestovního ruchu samotného a pak tedy mohou na venkově probíhat i jiné formy cestovního ruchu, a to i forma městská. Pojďme si tedy vymežit venkovský cestovní ruch.

Venkovský cestovní ruch patří společně s některými dalšími formami cestovního ruchu do společné skupiny, zvané zelený cestovní ruch. Zelený proto, že tato skupina forem cestovního ruchu se minimálně snaží být šetrná vůči přírodě a životnímu prostředí, klade důraz na ohleduplnost ke kulturnímu a historickému dědictví a usiluje o ohleduplnost také ve vztazích mezi lidmi. Zelený cestovní ruch je charakteristic-

ký pro někoho, kdo má silný vztah k hodnotám, jako jsou příroda, kultura, historie a mezilidské vztahy. Odborníci považují tuto ohleduplnost vůči přírodě za tak zásadní pro venkovský cestovní ruch, že bez této ohleduplnosti by ztratil svou atraktivitu a konkurenceschopnost (Pasková a Zelenka, 2012).

S pojmem venkovský cestovní ruch má také souvislost pojem alternativní cestovní ruch. Alternativním cestovním ruchem rozumíme rozdíl mezi cestovním ruchem v malých skupinkách, který bere v úvahu jen potřeby a zvyky místní populace, oproti masovému cestovnímu ruchu, který negativně ovlivňuje přírodní, a kulturní prostředí. Autoři považují tento druh cestovního ruchu za venkovský, protože většinou probíhá na venkově. (Hall a Kirkpatrick, 2005)

O venkovském cestovním ruchu se někdy hovoří jako o venkovské turistice nebo o rurálním cestovním ruchu. V každém případě je venkovský cestovní ruch formou, která probíhá zpravidla mimo oblast městského osídlení a většinou i mimo rekreační a turistická centra, a to například přímo v přírodě, v některé chráněné oblasti, či přímo na venkově (Pourová, 2002).

Venkov a cestovní ruch jsou dvě entity, které si mohou být vzájemně velice užitečné a dobře využít pozitiv té druhé. Cestovní ruch přináší venkovu mimo jiné pracovní příležitosti, případně dává zemědělské výrobě novou alternativu a jsou tu ještě další aspekty, jak cestovní ruch pomáhá venkovu. Venkov zase přispívá cestovnímu ruchu novým obsahem a pomáhá kultivovat účastníky cestovního ruchu. (Stříbrná, 2005). Tyto potenciály a případné bariéry probereme v dalších oddílech této práce.

Venkovský cestovní ruch tedy spojujeme s venkovem, ale, jak jsme již zmínili, vymezení pojmu venkovský cestovní ruch není jednoduché. To potvrzuje Pourová (2002), která říká, že ne každý cestovní ruch na venkově je venkovským cestovním ruchem. Jednak se lze na venkově setkat s městským cestovním ruchem, případně i jinými formami cestovního ruchu (jak jsme už zmínili výše), a jednak není jednoduché definovat pojmy venkov či venkovská oblast, nebo také přesně říci, kde je hranice mezi městskou turistikou a venkovskou turistikou, neboli určit místo, kde jedno končí a druhé začíná.

Orieška 2007 vyzdvihují venkovský cestovní ruch s jeho potenciály pro rozvoj venkova jako potenciální alternativu pro zemědělské prostředí na venkově. Venkovský cestovní ruch je přínosný také pro trvale udržitelný rozvoj. Trvale udržitelný rozvoj definuje Stříbrná jako takový rozvoj, který rozvíjí prosperitu současných generací, ale zároveň tím neohrožuje generace budoucí, co možná nejméně znečišťuje životní prostředí a zachovává základní životní standard lidí (Stříbrná, 2005).

Venkovský cestovní ruch má své vlastní specifické formy. Patří mezi ně vesnická turistika, agroturistika, ekoturistika, chataření a chalupaření, fotografování, pěší turistika, cykloturismus, vodáctví, houbaření a případně další specifické formy cestovního ruchu (Němčanský, 1995).

3.3 Specifické formy venkovského cestovního ruchu

Venkovský cestovní ruch v sobě zahrnuje také pojem vesnická turistika. Tato forma je spojena nejen s přírodou a krajinou venkova, ale přímo s konkrétní vesnickou oblastí. Vesnická turistika nám nabízí k rekreaci aktivity, které vychází z atraktivit dané oblasti. Tato forma nám dává poznat místní způsob života, případně místní zvyky a folklór či tradiční řemesla, typická pro danou oblast. K ubytování využívá tato forma cestovního ruchu sice také hotely, ale k tomu přidává i vesničtější typy ubytování, např. chalupy, sruby apod. Pod pojem vesnická turistika patří veškerý venkovský cestovní ruch mimo agroturistiky (Pourová, 2010).

Další zásadní specifickou formou venkovského cestovního ruchu je agroturistika. Tato forma přivádí účastníka cestovního ruchu do přímého kontaktu a interakce se zemědělským prostředím. Tímto zemědělským prostředím jsou myšleny hlavně rodinné farmy, případně větší zemědělské podniky. Agroturistika poskytuje mimo ubytování a stravování i další doplňkové služby, např. cykloturistiku, hipoturistiku apod. Tato forma představuje alternativní či doplňkovou činnost pro zemědělce, kterým původní klasická forma práce prosperuje málo a shánějí s po dodatečném finančním výnosu, ovšem zemědělská činnost je stále činností dominantní. Variantou této formy je ekoagroturistika, na rozdíl od agroturistiky se uskutečňuje na ekofarmách, které produkují bioprodukty bez užití jakýchkoliv chemikálií. (Pásková a Zelenka, 2012).

Agroturistika má velký význam jak pro obce, tak pro farmáře a turisty. Co se týče přínosů pro obce, mezi nimi patří zlepšení situace v obci z finančního hlediska, stabilní počet obyvatel, zlepšení ekonomické a sociální situace v obci, rozvoj kulturního a společenského života v obci, rozvoj infrastruktury, obec se stane populární a známou a stoupá její návštěvnost. Farmáře tu také mají svoje výhody. Za prvé, mají možnost vydělat navíc, práce se může zúčastnit celá rodina. Agroturistika motivuje děti pokračovat pracovat na rodinné farmě (za příznivých podmínek), a tím pádem snižuje odchod mladých rodin mimo obec, způsobuje dalšímu využití půdy, vody, lesů, přírodních útvarů k potřebám turistů. Turisti tu najdou klid, odpočnou v přírodě, ochutnají čerstvou zeleninu a ovoce, budou mít možnost práce na polí a nebo na zahradě, seznámí se s rodinou a dalšími obyvateli obce, budou se užívat čerstvého vzduchu (Moravec a kol., 2007).

Jinou formou venkovského cestovního ruchu je ekoturistika. Ekoturistika se zaměřuje na návštěvu a poznávání přírodních chráněných území a jejich přírodního bohatství. Toto se ovšem děje tak, aby účastníci daná chráněná území nenarušovali (Janotová a kol., 2011).

Ekoagroturistika představuje kombinaci ekoturistiky a agroturistiky (Čertík a kol., 2000). Návštěvníci, které si zvolili ekoagroturistiku jako formu odpočinku, obvykle preferují ekologické čisté zemědělství, biopotraviny, mají rádi zvířata, rádi pracují na zahradách, zajímá jich venkovský život. Turisti ekologických farem mají možnost konzumovat potraviny, které byly pěstovány bez využití chemických látek, jezdit na koni, poznávat přírodu a okolí, lovit rybu, navštívit vinobraní, kulturní či kulinářské festivaly. Většinou jsou to rodiny s dětmi a důchodci (Haban a Otepka, 2004).

Velmi moderní specifickou formou venkovského cestovního ruchu je cykloturistika. Tato forma nabízí aktivní poznávání přírody, venkova a jeho zvyklostí a mnoho dalších možností. Přesun mezi jednotlivými dílčími cíli se uskutečňuje pomocí cestovního kola, to může být upraveno pro ten který typ dovolené, jako horské či trekové či silniční. Někdy cykloturisté pro delší přesuny využívají jiný způsob dopravy, a to zpravidla železniční dopravu. To z důvodu urychlení přesunu přes nezajímavá či časově náročná území. Cykloturistika je podporována organizací, uzpůsobením či stavěním komunikací pro provozování této formy cestovního ruchu. Hlavními komunikacemi pro cykloturistiku jsou cyklotrasa, cyklostezka a tzv. greenway. Cyklotrasa užívá stávající místní komunikace a silnice druhé a třetí třídy, kde lze čekat nízkou frekvenci provozu. Cyklostezka je společná stezka pro pěší turistiku a cykloturistiku, má zpevněný povrch a bývá zpravidla od silničního provozu oddělena. Greenway, tedy zelené stezky, jsou komunikace stavěné či určené pro bezmotorovou dopravu (Moravec a kol., 2007).

Všechny tyto specifické formy se prolínají a mohou se vzájemně doplňovat i s dalšími specifickými formami venkovského cestovního ruchu. Například chataření a chalupaření se zpravidla doplňuje s houbařením či cykloturistikou a podobně.

3.4 Služby ve venkovském cestovním ruchu

Venkovský cestovní ruch je zabezpečen určitými službami a doplňkovými službami. Mezi základní služby ve venkovském cestovním ruchu patří ubytování a stravování.

I zde na těchto základních službách lze využít rysy venkovského prostředí. Například ubytovací zařízení mívají menší kapacitu či mají venkovský či vesnický charakter, tedy například ubytování v soukromí či v nějaké historické budově či srubu. Jsou-li ubytovací služby v obci dobře uspořádány, pak jsou rovnoměrně rozprostřeny obcí a nedochází k hromadění hostů a zvyšování negativních vlivů s nimi spojenými. Jak odborníci dodávají, ubytovací služby jsou důležitým předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu i obce a jejího okolí. (Dömeová a kol., 2012).

Stravovací služby se dokonce vyvinuly v novou formu cestovního ruchu, a to v cestovní ruch gastronomický. Ten je nejen o produktech, jako jsou pivo a víno, ale také o tom, že si účastník cestovního ruchu může dát k obědu či večeři něco, co je pro danou oblast typické a stane se pro něj kulinařským zážitkem (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Ovšem je také potřeba nabídnout hostům pro případný zbylý volný čas nějaké doplňkové programy, aby byl volný čas hostů kvalitně a přínosně využit. K tomuto účelu slouží doplňkové služby ve venkovském cestovním ruchu. Tyto služby tedy jednak vyplňují zbytky volného času (většinu zabere hlavní denní činnost), ale také zvyšují atraktivitu dané oblasti, čímž mimo jiné podporují rozvoj oblasti. Tyto služby mohou být poskytovány kýmkoliv od provozovatelů ubytování či stravování až po různé spolky a jiné

místní organizace. Zde také venkovský cestovní ruch pomáhá zlepšovat kooperaci jednotlivých poskytovatelů služeb, a to už jen z důvodu stejného cíle, čímž je prosperita. Kooperace poskytovatelů je důležitá i pro dobrou informovanost hostů v obci či oblasti. K výše popsaným doplňkovým službám patří zpravidla prostory pro provozování letních a zimních sportů, tedy dovolují-li to možnosti dané oblasti, dále pak sem patří různé rekondiční procedury od wellness po solária apod., následně také kulturní programy – muzea, místní pamětihodnosti a jiné kulturní akce, ukázky tradičních řemesel a domácích prací, jinými slovy cokoliv, co by mohlo návštěvníky obce či oblasti zajímat a souvisí s obcí či oblastí. (Orieška a Čech, 1999).

3.5 Organizace v oblasti venkovského cestovního ruchu

K neopominutelným organizacím venkovského cestovního ruchu patří ECEAT, což je Evropské centrum pro ekoagroturistiku s centrem v Amsterdamu. Úkolem této organizace je podporovat celoevropsky rozvoj venkovských oblastí a pomáhat v šíření šetrných forem cestovního ruchu. Jakousi pobočkou v ČR je, v Brně sídlící, ECEAT CZ – nezisková organizace, která má stejný úkol, ovšem zaměřený na území ČR. (Ryglová a kol., 2011).

Další organizace pečující o venkovský cestovní ruch je Svaz venkovské turistiky. Tento svaz hájí a propaguje zájmy venkovských podnikatelů, dále také kontroluje kvalitu ubytovacích služeb a pomáhá s ECEAT CZ propagovat tyto služby. Svaz venkovské turistiky je členem mezinárodní organizace svazů venkovské turistiky – Eurogites. (Dömeová a kol., 2012)

Další organizace venkovského cestovního ruchu, nebo venkovského ruchu se týkající, jsou následující:

- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zemědělství
- Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství
- Národní informační středisko ČR
- Česká centrála cestovního ruchu
- Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru
- Asociace turistických informačních středisek
- Svaz ekologických zemědělců ČR
- Liga Ekologických Alternativ

Tyto všechny organizace mají společného jmenovatele, jímž je venkovský cestovní ruch. Také mají společný cíl, tím je udržitelný rozvoj venkovského cestovního ruchu a tak i venkovských oblastí, ve kterých se uskutečňuje.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Potenciály a bariéry venkovského cestovního ruchu

Potenciály obecně můžeme rozdělit na potenciály obcí či oblastí, pro rozvoj cestovního ruchu a z druhé stránky na potenciály cestovního ruchu pro rozvoj obcí či oblastí.

Jako hlavní potenciály obce či oblasti pro rozvoj cestovního ruchu vidíme polohu, historii dané oblasti, tradice a zvyky dané oblasti a možnosti pro uskutečňování konkrétních specifických forem cestovního ruchu, případně určitý společenský potenciál obce.

Poloha dané oblasti je významný potenciál. dá se ovšem říci, že skoro každá krajina má potenciál pro nějakou formu cestovního ruchu. Bez tohoto potenciálu jsou pouze krajiny, o které místní nepečují nebo je v nich znečištěno či zničeno životní prostředí, tyto krajiny bohužel návštěvníky odradí.

Má-li krajina zajímavou či pro daný národ zásadní historii, pak je tato historie velkým potenciálem pro rozvoj venkovského cestovního ruchu v oblasti, konkrétně se bude pravděpodobně jednat o kulturně-poznávací formu cestovního ruchu. Tuto formu cestovního ruchu podporuje i další případný potenciál obce či oblasti a tou jsou tradice a tradiční řemesla dané oblasti.

Pak je tu nutný určitý společenský potenciál obce, tím je odhodlání a touha místních obyvatel a podnikatelů obci rozvíjet a tento rozvoj udržovat a navyšovat.

Pak tu máme druhou skupinu potenciálů, a to jsou potenciály, které přináší venkovský cestovní ruch navštívené obci. V obecné rovině jsou tyto potenciály ekonomické, společenské, kulturní, ale také regionální.

Mezi potenciály venkovského cestovního ruchu pro obec či danou oblast patří následující potenciály, a to:

- potenciál dodatečného finančního výnosu a perspektivy pro zemědělská zařízení, jejichž prosperita je v ohrožení,
- potenciál udržení či vytváření nových pracovních míst pro místní obyvatele,
- potenciál nabídky rozmanitých pracovních příležitostí pro místní obyvatele,
- potenciál pro rozvoj typických místních řemesel a umění,
- potenciál rozvoje místní dopravní i jiné infrastruktury, která bude poté samozřejmě sloužit nejen cestovnímu ruchu, ale i místním obyvatelům,
- potenciál ochrany přírody – rozvineme-li někde ekoturistický cestovní ruch a budeme-li ho uskutečňovat podle jeho pravidel, pak tato forma cestovního ruchu jistě zvýší jednak ochranu místního přírodního bohatství, ale také o něj zvýší zájem a bude tedy o toto bohatství lépe pečováno,

- potenciál podobného principu jako u výše uvedeného potenciálu platí také pro historická území a jeho stavby – přivedeme-li do těchto území návštěvníky, zvýšíme tím jejich zájem a získáme případné další finanční prostředky na záchranu daného území (Šimková, 2008).

Venkovský cestovní ruch s sebou přináší ovšem i rizika, a to například poškozování památek od neukázněných návštěvníků, ničení přírodních krás, znečištění lesů, vod a neukázněné kempování a rušení nočního klidu, nebezpečí požárů v letních suchých měsících, zvýšené hlukové pozadí při pořádání a průběhu různých akcí, s tím související i drobná kriminalita. Hrozí také devastace dopravní i jiné infrastruktury v dané oblasti.

Pak jsou tu bariéry, které brání venkovskému cestovnímu ruchu v rozvoji. Bariérou bývá například špatná dopravní obslužnost, tedy špatné či žádné spojení s okolím, případně spojení špatné nenavazující na spoje jiné a účastník cestovního ruchu se nemá jak do oblasti dostat či jak se vrátit. S dopravní obslužností také souvisí kvalita prostředí v okolí stanic, čekárny na nádražích a ve stanicích bývají ve špatném stavu, často bývá bariérou zavřená výdejna jízdenek nebo chybějící či zdevastovaná informační cedule. Tyto efekty nejsou dobrou vizitkou žádné obce. Když už se účastník do této oblasti nějakým způsobem dostane, pak se už ovšem pravděpodobně nevrátí a rozvoj v dané obci přestává být udržitelným. Jinou bariérou působící přímo na dorazivšího turistu bývají špatné ubytovací a restaurační služby. Turista, který nemůže najít dobré ubytování ani stravování má opět neodbytný důvod se do dané oblasti již nevrátit. Mnoho restaurací ve venkovských oblastech vůbec nepočítá s faktem, že by někdo z návštěvníků mohl být turista a měl by zájem se také najíst, ne jen napít, jak bývá v těchto antituristických restauračních podnicích zvykem, o tabákovém zápachu nemluvě. Absence rekreačních zařízení, wellness center, restaurací, penzionů a hotelů, a v případě jejich přítomnosti špatné povědomí o celkové hygieně, je další stránkou této bariéry, stojící v cestě rozvoji cestovního ruchu i dané oblasti. Kvalita ubytovacích a stravovacích služeb je velký problém podnikání v terciální sféře v ČR, ceny se přizpůsobily zahraničním, služby svou kvalitou však nikoliv. A takový zahraniční turista, dokonce i tuzemský, si napodruhé rozmyslí návštěvu oblasti, kde jsou ceny sice srovnatelné například s Alpami, ale kvalita služeb nesrovnatelná a bohužel negativním směrem.

Jinou typickou bariérou bývají zcela nepochopitelné otevírací doby služeb, které jsou podle logického myšlení zřizovány pro turisty, kterých zpravidla nejvíc cestuje o víkendech a svátcích. Jedná se zejména o obchody se suvenýry a kavárny či cukrárny, které bývají často zavřené od sobotního poledne až do konce víkendu. Bariéra otevírací doby je častá také u rekreačních vodních zařízení, kde o vodu nepečují a pak je plná sinic a turista jde o dům dál a rozvoj obce a cestovního ruchu klesá.

Bariérou rozvoje venkovského cestovního ruchu je také bezpečnost v dané oblasti, a to se týká nejen civilizanců a nejen v nočních hodinách. Bariérou je zde jakákoliv forma kriminality, od kapsářů po vykradače

aut, zaparkovaných na placených, ovšem nehlídaných parkovištích. Nemluvě o strachu žen vyrazit si někam na pěší výlet do lesa či skal. A to nejde pouze útok ze strany útočníka – agresora, ale i nepříjemné pronásledování smečky místních potulných psů ve vesnici, která vás žene přes celou ves a jiná domácí hospodářská zvířata, špatně zabezpečená na svých pastvinách. Není výjimkou, že je na vesnicích porušován veterinární zákon, například psi pobíhají volně, domácí skot též, a to nikoliv v ohradách, jak by měl (Vystoupil, 2007).

4.2 Možná řešení bariér venkovského cestovního ruchu

Možných řešení těchto bariér je dost, problém tkví pouze v důsledném realizování zvolených řešení. Jedním z řešení je zlepšení dopravní obslužnosti – návaznost spojů i pro přespolní turisty, kvalitní spojení do všech koutů, vesnic a měst. Tím se zvýší nárůst cestovního ruchu i pro odlehlé oblasti, například osady v NP, CHKO apod. (Kolektiv autorů vše, 2007)

Dalším možným řešením je zlepšení terciální sféry v obci či na vesnici. Zkvalitnění služeb a odpovídající otevírací doba například u obchodů i o víkendech je velice důležitá pro turisty, kteří přinášejí obci finanční prostředky především o víkendech a prázdninách. S tímto řešením souvisí nutné zlepšení služeb obecně - restaurací, kaváren, vináren, koupališť, sportovních areálů, kin, salónů krásy, otevírací doby na památkách a muzeích, zlepšení služeb čekáren na MHD a autobusových nádraží, vlakových nádraží celkově, především zkvalitnění hygienického standardu WC zařízení a to jak na nádražích, tak veřejných v obci či městě, a to co se evropského standardu týče.

Poměrně zásadním řešením bariér venkovského cestovního ruchu je důsledné potírání kriminality v obci, to znamená vyšší počet městských strážníků a strážníků policie ČR, vytvoření pracovních míst pro místní vhodné občany - asistenty kriminality, potírání kriminality jako takové a snížení kriminality na minimum.

Jedním z bazálních řešení je lepší propagace památek, přírodních rezervací, CHKO, NP a zajímavostí v obci. Co je třeba zavést? Informační portály pro cestovatele a turisty, zlepšit jazykovou vybavenost informačních kanceláří, provést dobré překlady informačních materiálů pro turisty, zajistit dobré označení cest pro turisty a cykloturisty, informační ukazatele v celé obci a okolí, a to v několika cizích jazycích, především anglickém, německém, ruském a francouzském. Webová prezentace atraktivit dané oblasti je v tomto směru samozřejmostí. (Čepelka, 2001).

Na dobré označení stezek navazuje zlepšení cyklostezek. Je třeba odstranit černé skládky a vůbec vyčistit cyklostezky, zároveň udržovat koše na odpad. Zvýšit počet odpočívadel pro cyklisty, přístřešek pro deštivé přeháňky též přiláká další potenciální cestovní ruch do obce, především pak návaznost cyklostezek na další trasy vhodné pro dálkové cyklisty až ze zahraničí.

Dalším řešením bariér cestovního ruchu jsou bezpečné úschovny zavazadel, též kol, koloběžek, stanů a podobně, a to na nádražích ČD a dopravních podnicích měst, úschovna zavazadel v informačním středisku obce. Toto všechno by mělo být nedílnou součástí dobré obslužnosti návštěvníků, turistů, kteří se pak budou rádi do takové obce vracet s pocitem bezpečí.

K dalším řešením patří dobrá a především rychlá zdravotní péče v případě úrazu, lékař v pohotovosti přítomný v obci či alespoň v oblasti, a to i zubní pohotovost. Toto lékařské zajištění by měla obec či tedy alespoň oblast finančně podporovat, a to ze zřejmých důvodů.

Jen kvalitní a rychlé služby za přiměřené ceny jsou klíčem ke spokojenosti návštěvníků obce a spokojený návštěvník je nejlepší reklamou pro obec či danou oblast, spokojený návštěvník je hlavně také vracející se návštěvník.

Závěrem je nutné dodat, že je třeba všechna tato řešení zároveň ozřejmovat návštěvníkům, aby rozuměli případným zákazům či příkazům a ty je řídili a případně je inspirovali a návštěvníci by je pak zavedli u sebe ve své obci. (Wearing., 2009)

4.3 Případová studie Doksy a okolí – Dokesko

4.3.1 Charakteristika zájmového území

Centrem zájmové oblasti, která je předmětem této případové studie, je obec Doksy, která leží v okrese Česká Lípa, v kraji Libereckém. Je to nejznámější a nejvyhledávanější rekreační středisko v České republice. Leží asi 2 km od Máchova jezera mezi městy Mladá Boleslav Mladou Boleslaví a Česká Lípa. V těsném sousedství této obce jsou další obce, a to Břehyně, Kruh, Obora, Staré Splavy. Umístění zájmového území obce Doksy a oblasti Dokeska je znázorněno na Mapě č. 1.

Dle přírodních charakteristik dané oblasti Město Doksy leží na severní České kotliny, na okraji Ralské pahorkatiny a CHKO Kokořínsko. Z hlediska klimatického spadá do mírně teplé oblasti MT 9 – tedy s dlouhým suchým až mírně suchým létem. Zima je zde krátká, stejně jako přechodné období, mírně teplým jarem a podzimem. Průměrná denní teplota + 7,5 °C. Průměrný roční úhrn srážek se pohybuje nad 650 mm (Tolasz, 2007).

4.3.2 Stručná Historie oblasti Dokeska

Dle kroniky obce Doksy je první zmínka o oblasti zvané Dokesko z roku 1264. První písemně doloženým zdrojem se staly listiny krále Václava II.

Nejvíce se o rozvoj oblasti zasloužil císař Karel IV, ten v roce 1366 nechal založit Máchovo jezero. Původní název Máchova jezera byl Velký rybník. Dále je s osobou Karla IV, spojen skalní útvar Králův stolec. Skalní útvary stejného jména najdeme po celé České republice, z níž nejznámější je asi ten v Podyjí.

Náš skalní útvar tohoto jména se nachází asi 2 km od obce Doksy. Císař Karel zde podle kroniky často a rád odpočíval a uklidňoval se pohledem na Máchovo jezero (tehdy Velký rybník). V souvislosti s obcí Doksy nechal císař Karel obci přiznat významná městská privilegia: právo Várečné (to znamená, že obec měla právo vařit pivo), právo Mílové (v tomto právu měli řemeslníci výsadu monopolního postavení v rámci svých cechu) a také právo soudní pravomoci pro danou oblast). Dále mělo možnost pořádat pro danou oblast tzv. týdenní trhy (trhy každé úterý v týdnu).

Začátkem své vlády Zikmund Lucemburský, syn Karla IV, zastavil šlechtické rodině Michalovicům konkrétně Pánu Janu z Michálovic. V nadcházejících husitských válkách v první polovině 15. století husité oblast Doks nechaly v troskách. Krátce pak panství vlastnil Jan Smiřický ze Smiřic, po jeho popravě se panství vrátilo rodu Michalovicům (Mauserová a Richtrmoc, 2003).

V roce 1553 panství získal pan Jan v Vantemberka. Doksy za jeho vlády vzkvétaly. Byl postaven i panský dvůr a město získalo opět statut města. To ztratilo, až v roce 1789 kdy při požáru radnice bylo město zničeno.

V roce 1839 pozemky města a přilehlé pozemky vykoupil hrabě Adolf z Valdštejna. Valdštejnům patřily pozemky až do pozemkové reformy. Od roku 1900 lékaři houfně doporučovali okolí Doks a Máchová jezera jako rekreační lázně. Zde se paradoxně stala absence průmyslu v oblasti výhodou. Město se díky lázním věnovalo právě cestovnímu ruchu. Později přibíli i rašelinné lázně.

Valdštejnové museli později pozemky obce Doksy vrátit do majetku obce Doksy, z důvodu pozemkové reformy. V roce 1928 byla na břehu Máchova jezera založena pláž (Doksy, 2013).

4.3.3 Atraktivní místa v obci Doksy

Mezi potencionální atraktivní místa v obci Doksy patří následující významné památky: Radnice s hodinami, zámek Doksy, Pamatník Karla Hynka Máchy a Hospitálka a stavba kina Máj.

4.3.3.1 *Kostel svatého Bartoloměje a Nanebevzetí Panny Marie*

Kostel svatého Bartoloměje a Nanebevzetí Panny Marie, který byl postaven na místě starého původního dřevěného kostela v roce 1638 tedy v období, kdy byl na hradě Bezdězu zrušen konvent řádu Montserratských benediktinů byla do zdejšího kostela přenesena významná socha Panny Marie Montserratské. Zde je nutno upozornit na to, že se jedná o jednu z mála dochovaných soch této náboženské relikvie, přezdívané také trůnící černá Madona, které v Evropě existují. bohužel už nemá svoji charakteristickou černou korunku, která byla ukradena a nahrazená kopií. Zajímavostí je, že socha byla posvěcena papežem Gregorem a jsou jí připisována některá zázračná uzdravení. (MAJEROVÁ, 2009).

4.3.3.2 Radnice s hodinami

Významnou stavbou v obci Doksy je i radnice s hodinami na náměstí republiky, které byli dle obecní kroniky dodány roku 1836 významným hodinářským mistrem Karlem Janotou z Poděbrad. Na konci roku 1841 byla stará původní radnice zničena při velkém požáru. Po téměř 14 letech byla dostavěna a slavnostně otevřená radnice nová. Na stejném náměstí se nachází další ze symbolů Mariánské barokní sousoší Panny Marie a čtyř světců z roku 1685, které vytvořil významný belgický sochař Bernard Canevalle. Dílo bylo postaveno na náklady tehdejších bohatších občanů města. Konkrétně se jedná o sousoší kde hlavním motivem je socha panenky Marie s rozevlátými rukami, kde již přes dřívější poškození sochy je originál umístěn v kostele svatého Bartoloměje. Další sochy v sousoší tvoří svatý Jan Nepomucký, svatý Jan Křtitel, svatý mnich Antonín Peduánský a jako poslední je svatý Florián. Každá z těchto významných náboženských postav drží věc charakteristickou pro svůj život (Kronika města Doksy, 2015).

4.3.3.3 Zámek Doksy

Zámek Doksy byl nedávno slavnostně předán do rukou města. Zámek pochází z období renesance. Nachází se blízko náměstí v anglickém parku. Ačkoliv anglický park je veřejně přístupný, zámek je veřejnosti uzavřen a čeká na generální rekonstrukci (Město Doksy, 2015).

4.3.3.4 Památník Karla Hynka Máchy a Hospitálka

Nejvýznamnější památkou je ale památník spisovatele Karla Hynka Máchy, ten je umístěn v historicky nejstarší Dokské stavbě v tzv. Hospitálce., ta byla založena roku 1669 a dodnes je zachována v původním neporušeném stavu v původní podobě, byla později přímo věnovaná slavnému spisovateli a výstavě o jeho krátkém životě, výstava se zabývá jeho životem a dílem. To že je významné, dokládají i zkušenosti místních obyvatel, že na muzeum se chodí dívat i návštěvníci z ciziny (Němci, Rakušané a Japonci)

Součástí výstavy je i muzeum rybářství a rybníkářství nazvané Muzeum rybářství a rybníkářství na Českolipsku. Které dokládá, jak rybařili naši předkové v této oblasti a jak se rybaří dnes. Díky Rybářství Doksy s.r.o. je zde možno shlédnout i nejnovější rybářské náčiní. Dále spousta historických fotek a trofejí rybích hlav.

4.3.3.5 Stavba kina Máj

Architektonicky významnou stavbu představuje kino Máj. Tuto budovu, navrhnul významný český architekt Karel Hubáček. Budova rekonstruována rekonstruována v roce 2014. Je stále hojně navštěvována, a to nejen rekreanty v době sezony. Okolí kina Máj lemují krásné borovice himalájské (*Pinus wallichiana*).

Hraběcí čekárna na vlakovém nádraží původně pro Valdštejny, kteří měli zásluhu o zavedení železnice do Doks, je dnes v celkem zchovalém stavu.

Jako zajímavou celostátně registrovanou památkou, je hrob Antonína Bennewitze (český houslista a hudební pedagog na přelomu 19. a 20. století, spoluzakladatel Českého kvarteta). Místní hřbitov se nachází cestou na hrad Bezděz a místní popravisko, tzv. Šibeniční vrch. Dle místních obyvatel se často turisté po jeho umístění ptají a patří dle nich o velice navštěvovanou památku.

Z hlediska sportu je pro studovanou oblast zásadní sportovní organizací Jacht klub Staré Splavy. Kde první jachtařský závod byl uspořádán již v roce 1932 a byl předzvěstí obrovského rozvoje sportovního jachtařství v dalších letech až do dnes. Při druhé světové válce se jachtařský klub utlumil. Po skončení války byl v roce 1946 založen Jacht klub Máchovo jezero na starých splavech. Obrovský rozvoj však prokázal jachting v této oblasti ve třídě Windsurfing která se stala velmi oblíbenou a stěžejní pro zdejší jachting. Zde za svůj rozvoj vděčí průkopníkovi panu Janu Těšíkovi.

V současnosti má Jachtařský oddíl Staré Splavy kolem 145 členů. Hlavní část stále tvoří závodníci bojující v hodnocení českých jachetních oddílů o místa v tom 10 nejlepších (LANGER , 1997).

4.3.4 Okolí Doks a turistické cíle

V letních měsících se dle portálu Kudy z nudy (2015) navštěvují hlavně hrady v okolí Doks. Jedná se o hrady Bezděz, Kokořín, Houska a Králův stolec (k tomuto hradu se váže jedna zajímavost, že na něm přebýval se svou družinou Karel IV kvůli odpočinku před loveckou sezonou.

Atraktivní se staly také místa pro koupání, lodní doprava, půjčovna kol, koloběžek a šlapadel. Obratnost v lezení v korunách stromů si můžete vyzkoušet již ve třech lanových centrech před hlavní pláží v Doksech, ve Starých Splavech a v kempu Borný. Další atraktivitou jsou pak borové lesy s hojným výskytem hub, borůvek a brusinek, pečlivě a zodpovědně značené turistické trasy, též klidné a od aut oproštěné cyklostezky, možnost táboření, projížďka na koních apod.

Máchovo jezero, jako hlavní atraktivita Dokeska, má několik pláží, lodní dopravu s lodmi - regata Hynek, pamník Máj, pamník Racek (viz. obrázek č.1).

V Doksech se nachází muzeum Čtyřlístku, které bylo otevřeno od roku 2011 v podkroví místní knihovny. Jde o expozici známé komiksové čtveřice Čtyřlístku z dílny Jaroslava Němečka, vstupné je dobrovolné, příjemné prostředí, možnost zakoupení suvenýrů. Návštěvníci mohou vidět vynálezy komiksového profesora Maskulina nebo dobroty kuchařky Fifinky(viz. obrázek č. 5).

Společně s tímto muzeem mohou návštěvníci vyzkoušet naučnou stezku: Se Čtyřlístkem okolo Blatáku. Tato naučná stezka využívá interakcí tohoto území s komiksovým městečkem Třeskoprsky, kde žijí komiksové postavy Čtyřlístku Fifinka, Pinda, Bobík a profesor Myšpulín. Lze si všimnout komiksových po-

dobností (Jezero Blat'ák je v komiksu název pro Máchovo jezero, hrad Bezzub je reálný hrad Bezděz, Třeskopsky jsou Doksy. Komiksové postavy navíc několikrát navštívily hrad Houska který zůstal pojmenovaný jako v reálu. Tyto podobnosti vysvětluje autor Jaroslav Neměček, který má oblast Máchova kraje ve veliké oblibě, má zde dokonce chalupu a velmi rád tento kraj maluje.

Dopravní obslužnost Doks a Dokeska pro turisty i místní obyvatele celkově obstarává železnice a silnice. Železnice je v obci již od druhé poloviny 19. Století. Jezdí v trase Jedlová – Bakov nad Jizerou (jak rychlíky tak zde staví osobní vlaky). V obci Doksy se nachází též autobusové nádraží.

V létě je mezi Doksy a Máchovým jezerem v provozu turistický výletní vláček (Vystoupil a Šauer, 2011).

4.3.4.1 Hrad Bezděz

K dalším výrazným atraktivitám této oblasti patří státní hrad Bezděz (viz. obrázek č. 2).

Přesné datum dostavení hradu není známé, dle oficiálních stránek hradu Bezděz (2015a) to bylo někdy ve druhé polovině 13 století. Konkrétně mezi léty 1265 – 1278. Nechal ho postavit tehdejší český král Přemysl Otakar II. Kde využil dominantního vrchu krajiny jako prostředku pro obranu proti sousedním rodům. Přemysl II tehdy založil i stejnojmenné město v blízkosti hradu. Panovník padl v roce 1278 na moravském poli.

4.3.4.2 Hrad Kokořín

K jedné z velmi významných atraktivit oblasti Doks patří také hrad Kokořín (viz. obrázek č. 4), který se nachází na ostrohu pískovcové skály nad Kokořínským dolem, severně od stejnojmenné obce, uprostřed chráněné krajinné oblasti. Hrad v 14. století postavil Hynek Berka. Během celého 15. století se změnilo hodně majitelů hradu, vlastnili ho: Jan Řitka z Bezdědic, Kokořín Aleš Škopek z Dubé, Klinštejnové, Beřkovští ze Šebřova, Kuplířové, Hrzánové z Harasova a další. V 16. století kvůli dlouhodobým válkám se hrad nacházel ve stavu nevhodném pro bydlení a stal útočištěm loupeživých rytířů. V 19. století hrad znovu získává pozornost veřejnosti, hlavně o něho měl zájem Klub českých turistů. O to jak hrad vypadá v dnešní době se zasloužili hlavně šlechtici a historikové ve 20. století, které už od roku 1911 začínají velkou rekonstrukci hradu (Hrad Kokořín, 2015).

4.3.4.3 Hrad Houska

Hrad byl založen v první polovině 13. století Přemyslem Otakarem II. Hrad po celou dobu své existence byl hodně krát pozměněn a upraven, z tohoto důvodu je tu možný pozorovat velké množství různých architektonických stylů. Stejně jako hrad Kokořín, hrad Houska měl hodně majitelů, kteří se docela často střídali, jsou to: Jan ze Smiřic, Hrzánové z Harasova, Valdštejnové, Veronika ze Sulzu, Hypolita z Hofkirchenu, rod Kouniců, princezna Hohenlohe a hraběnka Andrassy. V 20. století hrad kupuje prezident Ško-

dových závodů a během druhé světové války ho využívala německá armáda. Přístup hradu veřejnosti poprvé povolil jeho původní majitel v roce 1999. V dnešní době se tu provádí velké množství kulturních akce (Hrad Houska, 2015).

4.3.4.4 Břežský rybník

Z hlediska hydrologického není Máchovo jezero jedinou vodní atraktivitou Dokeské oblasti. Dalším oblíbeným vodním tokem v oblasti Doks Břežský rybník. Ten byl založen mezi léty 1278 – 1460. Je vzdálen více než 3 km od města Doksy. Zajímavostí je že v nedávné době v této oblasti našly pozůstatky pralesa. Kde se ve 13 století těžilo dřevo (pařezy). Odhaduje se Břežský rybník že má objem více než 1 milion m³ vody a že sypaná hráz má délku asi 140 metrů. Jeho plocha je 90 ha, i když téměř polovinu této plochy tvoří porosty pobřežní vegetace tak se jedná o po Máchově jezeře o druhý největší rybník.

Zde je důležité zmínit, že rybník je součástí Národní přírodní rezervace Břehyně-Pecopala. Toto významné území z hlediska ochrany přírody a krajiny bylo vyhlášeno již rokem 1933, do seznamu národních přírodních rezervací bylo přidáno o 30 let později. Jedná se tak o jednu z nejstarších Národních přírodních rezervací v České republice. Její výměra je 937,5 ha. Hlavním Posláním této NPR je ochrana výrazné biocenózy typické pro dokskou plošinu. Cílem ochrany zde je zachovat a zvyšovat biologickou rozmanitost zde zastoupených ekosystémů a vytvářet podmínky pro rozvoj vzácných a chráněných druhů rostlin a živočichů. Její lesy tvoří převážně bory a bučiny. Kolem rybníka Břehyně se tyčí vyvýšený vrch ve výšce 389 m.n.m konkrétně Mlýnský vrch. Zde je již vysoce rozdílná vegetace od vegetace na pobřeží rybníka. Dalším významným vrchem v oblasti je v nadmořské výšce 451.m.n.m vrch Pec podle něž se jmenuje severní část od rybníku Břehyně náležící do této přírodní rezervace, která je nazývána Pecopala. Zde se nachází monokulturní porosty březu, modřinu opadavého a kyselých bučin.(CULEK, 1995)

Z floristického hlediska jsou zde významné porosty vodních rostlin, jako jsou pobřežní rákosiny, vysoké ostřice (*Carex*) a rašeliniště. Dle plánu péče nedávno vědci objevili kolem 60 ohrožených druhů rostlin, např. kaprad' hřebenitá (*Dryopteris cristata*), hlízovec Loeselův (*Liparis loeselii*), prstnatec plet'ový pozdní (*Dactylorhiza incarnata subsp. serotina*), hrotnosemenka bílá (*Rhynchospora alba*), rojovník bahenní (*Ledum palustre*) a vrba plazivá (*Salix repens*). Velmi důležitý je opětovný výzkum kriticky ohrožené měkkyně bažinné (*Hammarbya paludosa*) z roku 1994, protože měkkyně byla v rámci České republiky již považována za vyhynulou. Oblast navíc patří do Natura 2000. 164 ptáčích druhů. Lokalita je hnízdištěm bukače velkého (*Botaurus stellaris*), jeřába popelavého (*Grus grus*) a orla mořského (*Haliaeetus albicilla*). Zaznamenán byl výskyt vydry říční (*Lutra lutra*). Z plazů se tu vyskytuje zmije obecná (*Vipera berus*) a ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*). Žije zde také skokan šťhlý (*Rana dalmatina*) a mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*). Během malakozoologického výzkumu bylo v rezervaci zjištěno 49 druhů, vodních, měkkýšů, 41 druhů plžů a 8 druhů mlžů. Při jižním okraji Pecopaly byly nalezeny kriticky ohrožené druhy

koryšů, jako jsou listonoh letní (*Triops cancriformis*) a žábřonážka letní (*Branchipus schaefferi*) (ŠTECHOVÁ, 2014).

Ze savců se díky usvědčujícím fotopastem jenž díky indiciím jako byli stopy a známky trusu, instalovali pracovníci AOPK ČR Správy chráněné krajinné oblasti Kokořínsko, se. pak po více jak 120 letech objevil vlk obecný (*Canis lupus familiaris*) (NOVOTNÁ D, 2004).

4.3.5 Přírodní bohatství Dokeska

Přírodní bohatství Dokeského Máchova kraje dokumentuje velké množství významných chráněných území, které shromažďuje Tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Významná chráněná území Máchova kraje (Máchov kraj, 2014)

Název	Kategorie	Katastr	Výměra (ha)	Předmět ochrany
Břehyně-Pecopala	Národní přírodní rezervace	Doksy Máchova Jezera	903,5	Les, mokřadní společenstva
Černý důl	Přírodní památka	Houska	1,7	Mokřadní společenstva
Deštenské pastviny	Přírodní památka	Deštná	2,3	Zvláště chráněné druhy rostlin
Děvín, Ostrý a Schachtstein	Přírodní památka	Hamr pod Ralskem	33,7	Les.společenstva,bývala těžba rud
Divadlo	Přírodní památka	Hamr pod Ralskem	2,5	Přírodní amfiteátr v pískovci
Hradčanské rybníky	Přírodní památka	Hradčany nad Ploučnicí	144,7	Soustava rybníků, mokřady,rašelinistiště
Husa	Přírodní památka	Domašice	4,0	Žel. inkrustace v pískovcové skále
Kamenný vrchu Křenova	Přírodní památka	Nedamov	0,4	Selektivní větrání v pískovci
Kaňon potoka Kolné	Přírodní památka	Stvolínky	5,1	Pískovcový kaňon, hloubka až 12 m
Kokořínský důl	Přírodní rezervace	Tubež	20,0	Kaňon v pískovci
Kostelecké bory	Přírodní rezervace	Tuhanec	55,13	Borové porosty reliktního charakteru
Malý a Velký Jelení Vrch	Přírodní památka	Svébořice	7,9	Suťový les, bučiny, geologie
Mokřady Horní	Přírodní rezervace	Blatce	75,1	Komplex mokřadů, bezobratlí
Novozámecký Rybník	Národní přírodní rezervace	Jestřebí u České Lípy, Zahrádky u České Lípy	358,0	Rybník, rozsáhlá rákosistiště, hnízdiště

Osinalické bučiny	Přírodní památka	Zakšín	7,5	Chráněné druhy orchidejovitých rostlin
Pod Hvězdou	Přírodní památka	Litice	1,9	Mokřadní společenstva
Prameny Pšovky	Přírodní památka	Blatce, Houska, Tubož	8,8	Ostřic. louky, prameniště, olšiny
Provodínské Kameny	Přírodní památka	Provodín	2,3	Čedičový sopouch nápadného tvaru
Ralsko	Přírodní rezervace	Svébořice	18,2	Suťové porosty, teplomil.
Rašeniliště Černého Rybníka	Přírodní památka	Stráž pod Ralskem, Hamr pod Ralskem	4,3	Rašeniliště se vzácnou květenou
Ronov	Přírodní památka	Blíževedly	8,7	Suťový les na kameném moři
Sluneční dvůr	Přírodní rezervace	Jestřebí u České Lípy	4,3	Luční lokalita popelivky sibiřské
Stohánek	Přírodní památka	Svébořice	0,3	Zbytky středověk. osídlení, reliktní bor
Stříbrný vrch	Přírodní památka	Hvězda pod Vlhoštěm	1,8	Výjimečné ukázky reliktního rozvolněného boru na pískovcových skalách se vzácným společenstvím bezobratlých živočichů
Swamp	Národní přírodní památka	Doksy	1,5	Slatina, algologické naleziště
Široký kámen	Přírodní památka	Hamr pod Ralskem	29,8	Reliktní bor, vzácná květena
Velký a Malý Bezděz	Přírodní rezervace	Bezděz	29,1	Krajinná dominanta, teplomil. spol.
Vlhošť	Přírodní rezervace	Hvězda pod Vlhoštěm, Heřmánky, Litice	82,0	Zbytky suťového lesa a reliktní bor na pískovcích
Vranovské skály	Přírodní památka	Svébořice	17,9	Reliktní bor na strmých pískovcových skalách

4.3.6 Ubytovací a stravovací zařízení

V následující tabulce vidíme počty ubytovacích a stravovacích zařízení Dokeska.

Tabulka č. 2: Ubytovací zařízení Máchova kraje (Máchov kraj, 2014)

Obec	Počty ubytovacích zařízení					
	Hotel	Penzion	Chatová osa	Dětský tábor	Podnikové rekreační	Ubytování v soukromí

			da		zařízení		
Doksy	13	26	41	-	48	130	2
Bělá pod Bezdězem	3	3	1	-	-	1	-
Bezděz	1	-	-	-	-	1	-
Březovice	-	-	-	-	-	-	-
Čistá							
Dubá	1	-	-	-	1	2	1
Chlum							
Luka	-	-	-	-	-	-	-
Okna	-	1	-	-	-	-	-
Plužná	-	-	-	-	-	1	-
Tachov	-	1	-	-	-	1	-
Tuháň	-	-	-	1	-	-	-
Vrchovany	-	-	-	-	-	-	-
Zahrádky	-	-	-	-	-	-	-
Ždírec	-	1	-	-	-	1	-
Celkem	15	28	41	1	49	136	3

Tabulka č. 3: Stravovací zařízení Máchova kraje (celkem) (Máchuv kraj, 2014)

Druh zařízení	počet
Restaurace	36
Motorest	2
Bistro	2
Hospoda, pivnice	12
Cukrárna	3
Vinárna	3
Bufet	3
Diskotéka	2

Z tabulky č. 2 je nám zřejmé, že hlavní koncentrace ubytovacích zařízení je na území Doks samotných, ostatní obce mají ubytovacích zařízení jen málo. Počet stravovacích zařízení, podle tabulky č. 3, je lépe připraven, využít potenciál kraje pro rozvoj cestovního ruchu. Tyto aspekty si ještě rozvedeme v závěrečném oddíle.

4.3.7 Oblast Dokeska a osobnost Karla Hynka Máchy

Oblast Doksy, je významně spojená s osobností významného spisovatele Karla Hynka Máchy (1810 – 1836), který zde strávil významnou část svého krátkého tuláckého života. Díky krajině Doks získával inspiraci pro svoje díla. První zmínka kdy tento náš významný autor navštívil Doksy se stal dopis svému příteli z roku 1882, kde píše o nezapomenutelném zážitku, kde ho ovlivnil pohled na rozmetané kosti zdejších mnichů.

Dopravní obslužnost Doks a Dokeska pro turisty i místní obyvatele celkově obstarává železnice a silnice. Železnice je v obci již od druhé poloviny 19. Století. Jezdí v trase Jedlová – Bakov nad Jizerou (jak rychlíky tak zde staví osobní vlaky). V obci Doksy se nachází též autobusové nádraží. V létě je mezi Doksy a Máchovým jezerem v provozu turistický výletní vláček (Vystoupil a Šauer, 2011).

4.3.8 Analýza cestovního ruchu v oblasti Dokeska

Obec Doksy má mnoho kulturních, sportovních a různých společenských aktivit, jejichž účelem je přilákání turistů. Jednou z negativních záležitostí je spíše krátká doba těchto aktivit (často jen jeden den), kdy takovéto aktivity nepřilákávají turisty na delší pobyt, který může být ekonomicky přínosnější. Většina turistických akcí jak je to časté i v jiných oblastech se koná jen v letních měsících. Bohužel v rozvoji vícedenních aktivit například různých festivalů je zapotřebí vybudování odpovídající infrastruktury, která je bohužel v tomto okamžiku nevyhovující.

Jedním z největších problémů oblasti Dokeska je hlavně koncentrace ubytovacích zařízení. Návštěvníci zavírající do venkovské oblasti zájmového území mají problémy sehnat ubytování a prodloužit si pobyt v oblasti. Často jsou odrazeni již při plánování cesty, s rozvojem nových technologií. Tito potencionální zákazníci pro různá zařízení venkovských obcí nepřinesou svůj kapitál. Obce či spíše podniky v nich jsou tedy ochuzené a nemohou získaný kapitál od více zákazníku rozdělit a investovat do dalšího rozvoje cestovního ruchu, tento fakt se týká hlavně malých obcí. Nerovnoměrnost ubytování je jednou z bariér cestovního ruchu v zájmové oblasti. Lépe než počty ubytovacích zařízení je kapacita stravovacích zařízení. Jednou z dalších hlavních bariér cestovního ruchu v oblasti Dokeska je dopravní obslužnost kraje.

Prvky venkovského cestovního ruchu, jako jsou ekoturistika, agroturistika a další, Dokesko příliš nevyužívá, přestože proto má mnoho předpokladů, což jsme si ukázali v tabulce č. 1. Řešením je tedy klást větší důraz na ekoturistiku a využít přítomnosti mnoha chráněných prostorů, prostředí a živočišných i rostlinných druhů. Oblast Máchova kraje z hlediska využití v něm jeho přírodního potenciálu ve venkovském cestovním ruchu je velice perspektivní pro trvale udržitelný rozvoj. Pro tyto formy cestovního ruchu jsou na území Máchova kraje určitě vhodné podmínky.

Svůj potenciál daná oblast nevyužívá v několika dalších směrech. První směr je podporovaný nabídkou volnočasových aktivit nejrozličnějších kulturních a zábavných center nacházejících se na území obcí, např. Budova městského kulturního střediska Doksy, nebo Diskotéka v Doksech nebo právě již výše zmíněné kino Máj. Nebo různá koupaliště nebo kryté bazény. Nevyužívání dostupných kapacit v oblasti Doksy a spočívá v dle mého názoru, v přílišném důrazu na spíše městský rekreační cestovní ruch. Tento můj názor dokládám výše popsanými historickými i přírodními atraktivitami, které by mohly být lépe využity a zapojeny do zeleného cestovního ruchu. V případě Bezdězu je to případ přítomnosti národně

zásadní historické památky, která by měla více ovlivňovat cestovní ruch v oblasti a mohli by s ní být spojené mnohé zelené aktivity venkovského cestovního ruchu, a to od pedagogiky naučných stezek nejen historického charakteru až po šetrnou turistiku či cykloturistiku ke hradu a jeho okolí. Příklad hradů Houska a Kokořín je podobný. Oba tyto hrady jsou architektonicky velice zajímavé a na hradě Houska již zelený venkovský cestovní ruch probíhá, mimo jiné formou jarmarků a historických workshopů.

Jiným směrem, kde oblast nevyužívá svůj potenciál pro rozvoj venkovského cestovního ruchu, je nedůsledné využití osobnosti K. H. Máchy, a to jeho vlivu nejen literárně-romantického, ale i vlivu turistického. Pokud bude návštěvník ponechán svému osudu na břehu Máchova jezera a nebude motivován využitím tohoto potenciálu k návštěvě i jiných obcí, které Mácha navštívil, kde pobýval a které proslavil, pak do těchto obcí nedorazí návštěvníkův kapitál a tyto obce nebudou cestovním ruchem rozvíjeny a návštěvníci nebudou kultivováni pravým významem oblasti. Význam Dokeské oblasti, dle mého názoru venkovské, není pouze rekreační, ale mnohem důležitější a to nejen vlastenecky, ale i kulturně. Je třeba jen využít potenciál oblasti.

5 DISKUSE

V naší případové studii jsem popsala oblast Dokeska, oblast kolem města Doksy. Jak píšou v oddíle Analýza cestovního ruchu v oblasti Dokeska, tato oblast nabízí mnoho forem cestovního ruchu, ovšem zpravidla formy městského cestovního ruchu. Tato oblast ovšem svým přírodním, historickým i kulturním bohatstvím vybízí k mnohem většímu a efektivnějšímu využití potenciálu pro rozvoj venkovského cestovního ruchu. Myslím si tedy, že tato oblast nevyužívá svých potenciálů pro rozvoj venkovského cestovního ruchu, i když pro tento rozvoj má mnoho předpokladů.

Největší výhodou pro oblast je umístění v blízkosti Máchova jezera jako letní významné atrakce. Dále situování několika hradů nichž dle mého názoru je nejvýznamnější hrad Bezděz, další hrady však jsou také mezi návštěvníky oblíbené. Muzeum Karla Hynka Máchy má podle mne spíše potenciál vlastivědný, díky různým vzdělávacím a školním vlastivědným výletům. Samotný autor zde získal náměty pro svá vrcholná díla například Máj či dílo v podobném duchu Cikáni.

Pro nejmenší děti je zde i muzeum Čtyřlístku. Tento časopis je oblíbený mezi dětmi již po několik generací, a má jistě vysoký význam. Pro děti znalé časopisu Čtyřlístek je navíc krajina analogická s fiktivním světem komiksového bydliště Čtyřlístku.

Mezi nejvýznamnější nevýhody a bariery cestovního ruchu patří horší infrastruktura. Situování všech akcí do letních období, tedy nevyužití potenciálů zimních období. S horší infrastrukturou souvisí také spíše jednotnost pořádaných akcí, kdy pro pořádání akcí vícedenních jako jsou festivaly či různé třeba týdenní akce je důležité právě investovat do infrastruktury, kde největším problémem zůstává doprava a hlavně ubytování v nebo v blízkosti obcí. Tyto obce v oblasti Dokeska tak ztrácí příliv kapitálu, který je dále nutný pro investice do rozvoje obcí. Nejvíce se týká tento fakt malých obcí.

Přesto však oblast Dokeska skrývá nesčetná turistická lákadla, které zákazníci mohou najít například na turisticky významném portálu Kudy z nudy.

6 ZÁVĚR

V této práci byl popsán venkovský cestovní ruch a jeho specifické formy, například agroturistiku jako nová alternativa pro podnikatele v zemědělství, ekoturistika jako šetný cestovní ruch pro chráněná přírodní území a další specifické formy venkovského cestovního ruchu.

V praktické části této práce jsem popsala potenciály a bariéry venkovského cestovního ruchu. Hlavními potenciály oblasti jsou zpravidla poloha oblasti či historie oblasti, naopak hlavními potenciály cestovního ruchu pro obec jsou potenciály ekonomické či společenské. V případové studii jsem popsala, jakým způsobem probíhá cestovní ruch na Dokesku, v námi zvolené oblasti pro naši případovou studii. Taky jsem uvedla veškeré atraktivity a turistické cíle v obci Doksy, přírodní bohatství Dokeska a ubytovací a stravovací zařízení Máchova kraje.

Vyslovila jsem názor, že zvolená oblast by mohla lépe využít svých potenciálů pro rozvoj venkovského cestovního ruchu a neklást takový důraz na jiné formy cestovního ruchu, jako je městský cestovní ruch, rekreační a sportovní cestovní ruch a tak dále – viz výše.

7 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

ČEPELKA, O. 2001: *Iniciativa Evropské unie Leader pro rozvoj venkova*. 1. vydání. Praha: MMR ČR, ISBN – neprodejná publikace.

DÖMEOVÁ L. DÖMEOVÁ L. JINDROVÁ A, PLZÁKOVÁ L, ZEIPALT R. 2012: *Venkovský cestovní ruch v České republice*. Praha: Česká zemědělská univerzita, ISBN 978-80-213-2264-6.

DROBNÁ D., MORÁVKOVÁ E. 2004: *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna, ISBN 80-7168-901-7

HABÁN M., OTEPKA, P. 2004 *Agroturistika*. 1. vyd. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, ISBN 80-8069-451-6.

HALL D R., KIRKPATRICK I: 2005 *Rural tourism and sustainable business*. Clevedon: Channel View Publications, ISBN 978-1-84541011-7.

JANOTOVÁ M. A KOLEKTIV. 2011: *Venkovský cestovní ruch – příležitost pro nové podnikání*. Klatovy: Úhlava, o.p.s., ISBN 978-80-903851-7-7.

KOLEKTIV AUTORŮ VŠE PRAHA. 2007: *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: MMR ČR, ISBN 80-245-1159-2.

KONEČNÝ O. 2013: *Agroturistika a venkovská turistika*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, ISBN 978-80-7375-738-0.

LANGER J. 1997: *Co mohou prozradit lidové stavby*. 1. vydání. Rožnov pod Radhoštěm: Ready spol.s.r.o., ISBN: 80-238-1007-3.

LEDVINOVÁ G, 2001: *Program Sapard – K přípravě projektů pro rozvoj venkova*. Praha: MMR ČR, 86 s. ISBN 80-239-4896-2 KDE JE V TEXTU

MAJEROVÁ V. 2009. *Český venkov 2008 - Proměny venkova*. Praha: ČZU Praha, ISBN 978-80-213-1911-0.

MORAVEC I. NOVOTNY R, BOCHER A, MAMDY J F., CHLADEK K., LEUTHOLD: 2007 *Venkovská turistika v Rakousku, České republice a Francii*. Praha: Centrum pro komunitní práce, ISBN 978-80-86902-50-0.

NĚMČANSKÝ M., 1995: *Management cestovního ruchu*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta, ISBN 80-85879-18-2 85.

NOVOTNÁ D., 2004: Kokořínsko. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Olympia, a.s., ISBN: 80-7033-843-1.

ORIEŠKA J., 2007: *Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, ISBN 978-80-85970-57-9.

ORIEŠKA J., ČECH J. 1999: *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, ISBN 80-85970-27-9.

PÁSKOVÁ M., ZELENKA J. 2012: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde Praha a.s., ISBN 978-80-7201-880-2.

POUROVÁ M. 2002: *Agroturistika*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, ISBN 80-213-0965-2.

POUROVÁ M. 2010: *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a teritoriálních studií, ISBN 978-80-254-7787-8.

RYGLOVÁ K, BURIAN M., VAJČNEROVÁ: 2011: *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Garda Publishing. 213 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

SLEPIČKA A., 1989: *Přeměny venkova*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 387 s. ISBN: 80-205-0019-7.

STŘÍBRNÁ M. 2005: *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press, s.r.o., 65 s. ISBN 80-86726-14-2.

ŠIMKOVÁ E. 2008: *Manažerské a marketingové přístupy ve venkovské turistice*. Hradec Králové: Gaudeamus. 383 s. ISBN 978-80-7041-586-3.

VYSTOUPIL J. 2006: *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 157 s. ISBN 80-239-7256-1.

VYSTOUPIL J. 2007: *Marketing cestovního ruchu: distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 134 s. ISBN 978-80-210-4240-7.

VYSTOUPIL J., ŠAUER M. 2011: *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 315 s. ISBN 978-80-7380-340-7.

WEARING S. 2009: *Ecotourism: impacts, potentials and possibilities*. 2.vyd. Oxford: Butterworth-Heinemann/Elsevier, 286 s. ISBN 978-0-7506-6249-9.

TOLASZ R 2007: *Atlas podnebí Česka: Climate atlas of Czechia*. 1. vyd. Praha: Český hydrometeorologický ústav, 255 s. ISBN 978-80-86690-26-1.

MĚSTO DOKSY., 2015: Doksy oficiální web města. Dostupné online: <http://www.doksy.com/>[cit. 2015-03-07].

HRAD BEZDĚŽ., 2015a: oficiální stránka státního Hradu Bezděz. Dostupné online: www.hrad-bezdez.eu/[cit. 2015-03-09].

HRAD BEZDĚŽ., 2015b: Bezděz oficiální web města. Dostupné online: www.hrad-bezdez.cz [cit. 2015-03-09].

HRAD HOUSKA., 2015 Hrad Houska oficiální web města. Dostupné na: www.hradhouska.cz/[cit. 2015-03-12].

HRAD KOKOŘÍN., 2015 Hrad Kokořín oficiální stránka hradu Kokořín. Dostupné online: <http://www.hrad-kokorin.cz/uvod.html> [cit. 2015- 03-12].

KNIHOVNIČKA ČTYŘLÍSTEK., 2015. Stránky časopisu Čtyřlístek. Dostupné online: [//chrz.wz.cz/?stranka=405](http://chrz.wz.cz/?stranka=405) [cit.2015-03-15].

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY, 2015: Správa CHKO Kokořínsko Máchův kraj. Dostupné online: <http://kokorinsko.ochranaprirody.cz/mzchu/npr-brehyne-pecopala/> [cit.2015-03-28].

MACHUV KRAJ 2005: Plán Rozvoje Máchova kraje. Dostupne online: http://machuvkraj.cz/files/Plan_rozvoje_CR_Machuv_kraj-FINAL.pdf / [cit.2015-03-28].

SVĚT GEOLOGIE., 2014: Povrchové vody ČR. Dostupné online: http://www.geology.cz/svet-geologie/ucitele/miniprojekty/Povrchove_vody_Ceska_Lipa.pdf / [cit.2015-03-28].

KRONIKA MĚSTA DOKSY., 2015: Obecní kronika města Doksy. Nepublikovaná publikace. 384 s.

KUDY ZNUDY., 2015: Okolí města Doksy. Dostupné online: <http://www.kudyznudy.cz/Vyhledavani/Fulltext.aspx?docid=0&word=DOKSY.> / [cit.2015-03-28].

MAUSEROVÁ R, RICHTRMOC V, 2003: *Doksy a Máchův kraj*. Dobřichovice: KAVA-PECH, 173 s. ISBN 80-85853-60-4.

ŠTECHOVÁ, Táňa. 2014 *Monitoring ohrožených rašeliništních mechorostů a péče o jejich lokality: metodika AOPK ČR*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, , 63 s. ISBN 978-80-87457-97-9.

Máchův kraj: turistická mapa2014, 1:50 000. 6. vyd. Praha: Trasa, 1 mapa. Edice Klubu českých turistů (Trasa). ISBN 978-80-7324-402-6.

Seznam příloh

Obrázek č. 1: Máchovo jezero (Město Dosky, 2015).....	36
Obrázek č. 2: Hrad Běždez (Bezděz, 2015b).....	36
Obrázek č. 3: Hrad Houska (Hrad Houska, 2015).....	37
Obrázek č. 4: Hrad Kokořín (Hrad kokořín, 2015).....	37
Obrázek č. 5: Muzeum Čtyřlístku (knihovnička čtyřlístku, 2015).....	38
Obrázek č. 6: Mapa zájmového území (vlastní zpracování mapy.cz).....	38

Obrázek č. 1: Máchovo jezero (Město Doksy, 2015).

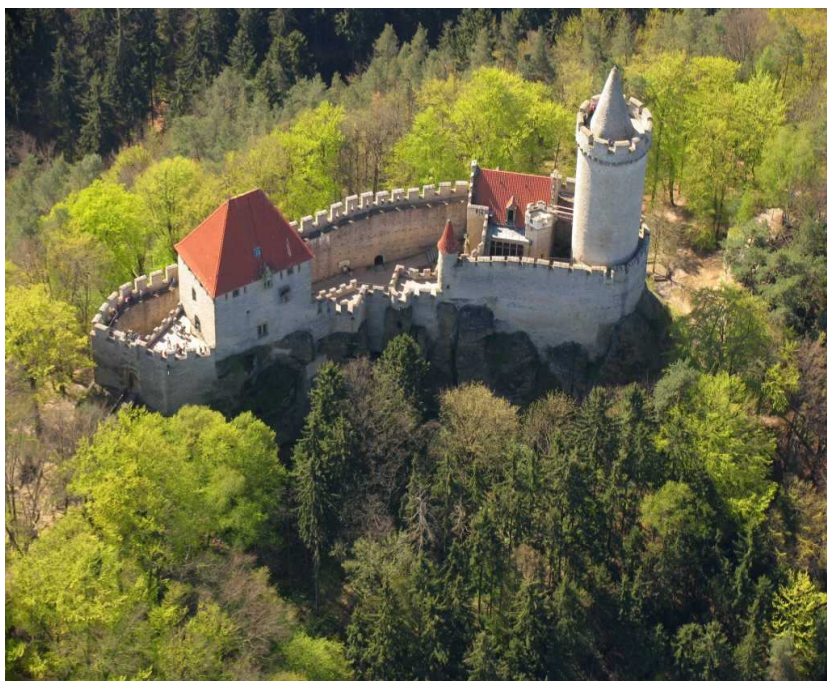
Obrázek č. 2: Hrad Bezděz (Bezděz, 2015b)

Obrázek č. 3: Hrad Houska (Hrad Houska, 2015)

Obrázek č. 4: Hrad Kokořín (Hrad Kokořín, 2015).

Obrázek č. 5: Muzeum Čtyřlístku (knižovnička čtyřlístku, 2015)

Obrázek č. 6: Mapa zájmového území (vlastní zpracování mapy.cz)

